

Geen tekentafeltuinontwerper maar tuincomponist

Wiecher Huisman

Sommige vakmensen vallen buiten de bekende kaders. Ze zijn wel vakman, maar hoe? Waar moet je ze inpassen, hoe moet je ze duiden? Soms moet je een aparte naam voor ze bedenken om ze enigszins te plaatsen. Wiecher Huisman uit Gasselte in Drenthe valt deze keer die eer te beurt.

TEKST EN FOTOGRAFIE WIERT NIEUMAN

Wat me vooral bijgebleven is van het interview met Wiecher is het volgende: Hij komt bij een opdrachtgever, hij maakt een paar schetsontwerpen op wat velletjes papier, laat dat aan de opdrachtgever zien en die zegt: 'Ik snap wat je bedoelt, dat is wat ik wil. Ga maar beginnen'.

Hoe ontstaat zo iets? Hoe krijg je een opdrachtgever zo ver dat hij duizenden euro's neertelt voor iets dat haast niet meer is als een gedachte? Wiecher: 'Als ik bij een klant kom kijk ik goed rond, nee ik observeer. Hoe heeft hij/zij de kamer ingericht. Wat voor soort boeken staat er in de boekenkast, wat hangt er wel of niet aan kunst aan de muur? Dat zegt iets over de persoon en met dat in het achterhoofd ga ik het gesprek aan. Het moet wel klikken, want als die klik er niet is, als we niet op dezelfde golflengte zitten, wordt het niets. Als ik mijn enthousiasme voor bomen en heesters, voor een bepaalde type ontwerp niet over kan brengen, moeten we gewoon niet met elkaar verder gaan.'

Is hij een compromisloze ontwerper? 'Je hebt een tuineigenaar die zijn, met nadruk op zijn, tuin wil laten ontwerpen. Dat moet je niet uit het oog verliezen. Dan komt er een ontwerp waar mijn naam aan is verbonden. Dat moet ik wel goed in het oog houden, want ik wil mijn naam niet te grabbel gooien met een ontwerp waaraan ik eindelijk concessies heb gedaan. Wel moet ik me realiseren dat het de tuin van een ander is en dat die eigenaar een tuin wil hebben die binnen korte tijd mooi en 'volwassen' is. Ik wil de bomen wel eens zo situeren dat ze, als ze over vele jaren volwassen zijn, nog vol-

doende ruimte tot elkaar hebben. Maar een eigenaar van een grote tuin is meestal al wat ouder en wil niet nog eens dertig jaar wachten op het volwassen eindbeeld. Dan moet je bomen dicht bij elkaar zetten en dan moet je wel eens concessies aan het sortiment doen.' En later, na tien tot vijftien jaar, wordt er toch gedund. 'Ik neem klanten ook vaak mee naar de kwekers, mijn leveranciers. Ik laat ze daar de bomen zien die ik voor ogen heb. De meerwaarde van zo'n tijdrovende actie is dat de klant en ik elkaar beter leren kennen. We zijn onderweg, we praten met elkaar over zaken die soms niets met de tuin te maken hebben en ik krijg nog meer hoogte van die persoon. Bij de kweker ontdekt de klant wat er precies achter een plantennaam schuil gaat en hij leert meer over mijn visie met betrekking tot planten en tuinen.'

DE PLANT CENTRAAL

De rode draad door het hele verhaal is niet het ontwerp, maar de plant. Al op de opleiding in Boskoop in de zeventiger jaren kwam Wiecher Huisman tot de conclusie dat planten zijn lust en zijn leven waren. Hij wilde planten leren, maar vooral de planten doorgronden. Wat zegt die boom of struik mij? Hoe groeit hij, wat voor eisen stelt hij? Maar ook: wat voor emoties roept die boom of struik op. Hij illustreert dat in zijn kleine arboretum als we bij een vaantjesboom staan. De vrucht van een vaantjesboom bevat meerdere zaden. Als de noot valt en gaat ontkiemen staan er soms wel vier zaailingen bijeen. Een kweker trekt die zaailingen uit elkaar en plant ze apart. Maar het karakter en de aantrekkelijkheid komt

veel beter tot zijn recht als de vaantjesboom als een veelstammig exemplaar wordt gekweekt. Bij het kijken naar aparte bomen moet je als ontwerper het totaalbeeld niet vergeten: Hoe kun je markante bomen en heesters met elkaar combineren zonder dat het een verzameling zonderlingen wordt.

Dat doorgronden van planten en het ontdekken van verschillen tussen soorten werd haast een obsessie voor hem. Hij werd lid van de NDV (Nederlandse Dendrologische Vereniging), hij sprak mensen die alleen maar over rododendrons of eiken konden praten en haakte in eerste instantie af. Maar al gauw was er bij hem ook de meer dan gewone interesse voor dergelijk planten en werd hij lid van speciale plantenclubs waar de leden elkaar inwilden in de heblijkheden en diversiteit van bijvoorbeeld rododendrons en eiken. Veel van die sortimentsliefhebbers gaat het om de soort en minder om de esthetische toepassing van de verschillende soorten in de tuin. Het zijn plantenliefhebbers, geen tuinmensen. Wiecher ziet het als zijn taak om de aparte planten zo te integreren in de tuin dat het ook visueel aantrekkelijk is.

JE MOET DE GROND VOELEN

In de beginperiode legde hij veel heidetuinen aan. Nou ja, heidetuinen... hij ontwierp tuinen waarin ook heide het naar de zin had. Rododendrons, *Daboecia* en andere heidebegeleidende planten kwamen in zijn ontwerpen voor. De heidetuinrage is voorbij, maar momenteel is hij toch weer bezig met een grote tuin in de omgeving van Hannover waarin heide en andere *Ericaceae* een belangrijke rol spelen. De opdrachtgever kocht zelf al grote aantallen heidecultivars in grote potten en volop in bloei. Schitterend om te zien, maar over vier jaar is het wel gebeurd met die planten. Wiecher vulde het aan met allerlei andere cultivars en andere ericaceeën die minder uitbundig zijn, maar langer standhouden. Hij paste de grond aan voor deze beplanting. Je kunt niet zomaar overal alles neerzetten. Je moet de grond voelen, zegt hij. Met behulp van cocosvezels, verschillende soorten compost met mycorrhiza en vaak ook met zure klei maakt hij een tuingrond waarin de planten bijzonder goed kunnen groeien en niet alleen maar staan te overleven. Een voorbeeld daarvan is de niet zo gemakkelijke *Rhododendron camtschaticum* die vaak in de tuin staat te kwarren: het blijft een bolvormig miniheestertje dat nauwelijks bloeit en waar geen fut in zit. De door Wiecher geplante *R. camtschaticum* gaat ondergronds uitlopen en vormt een bodembedekker. Binnen enkele jaren groeit deze zeldzame soort uit tot een plant van een halve vierkante meter.

TOTAALPLAATJE

Aparte boomsoorten, zeldzame heesters, sfeervolle coniferen met hun karakteristieke vormen, grassen en andere vaste planten, hoe maak je daar een geheel van dat niet alleen mooi is om naar te kijken, maar wat ook rust schept?

'Je kunt heel goed met solitaire bomen en heesters werken, maar je moet er wel voor zorgen dat ze bij elkaar passen. Twee bijzondere bomen met een karakteristiek uiterlijk moet je niet direct naast elkaar plaatsen. Houd er voldoende ruimte tussen en weef ze aan een met lager blijvende heesters, hoge grassen met daaronder en daarvoor dan de kruidenlaag bestaande uit kleine houtige gewassen en vaste planten. In mijn ontwerpen komt het nogal eens voor dat ik met lage houtige bodembedekkers werk. Soms zitten er zuilvormige bomen en coniferen in het ontwerp. Die zet ik dan ook als een open groep bij elkaar. Ik pas graag rododendrons in beperkte

mate toe, vooral de wildsoorten en hybriden uit de williamsianumgroep. Die zijn vaak goed als onderste laag te gebruiken. Ze bloeien mooi, hebben een fraaie vorm en prachtig blad en een enkeling verspreidt een typische aangename geur.

FENG SHUI

Al sinds zijn jeugd heeft Wiecher belangstelling voor het boeddhisme en de harmonie tussen het landschap, planten, dieren en mensen. Na een periode met een eigen hoveniersbedrijf en vaste medewerkers is hij hier eind jaren tachtig mee gestopt. Tijdens deze hoveniersperiode heeft hij een paar keer zware lichamelijke problemen gehad en heeft de revalidatieperiodes benut om zich te verdiepen in ecologie, taxonomie, kunstgeschiedenis, filosofie en psychologie.

Sinds 1990 heeft zich toegelegd op het ontwerpen. Eerst nog met uitgewerkte tekeningen maar tegenwoordig alleen nog met schetsen die een impressie van het eindbeeld geven.

Op een zeker moment kreeg hij een stel kunstenaars met een oosterse inslag als burens. Ze waren onder de indruk van zijn ontwerpen en, wat hijzelf nog niet wist, ze vertelden hem dat hij in zijn tuinen de feng shui filosofie hanteerde. Begrippen als balans en harmonie, mannelijk en vrouwelijk, yin en yang en specifieke indeling van functies vormen de rode draad in zijn tuinen. Hij legt het er niet nadrukkelijk in maar probeert er wel zoveel mogelijk naar te handelen.

KLEIN ARBORETUM

Zijn eigen kleine bomentuin geeft hem rust en inspiratie. Het is ook een tuin waarin hij nieuwe soorten kan uittesten en ze kan voelen, zoals hij zegt. Zijn bomentuin is ook een plek waar hij zichzelf kan en mag zijn, zijn emoties kan tonen zonder een ander daarmee in verlegenheid te brengen. Die kleine bomentuin, op een zonnige herfstdag, wat is dat een lusthof!

Wiecher dompelt me compleet onder in nieuwe plantennamen, bomenkarakters, combinaties en vormen. Hij wordt lyrisch bij de afschilverende stammen van bijvoorbeeld *Dipelta* en *Heptacodium* of de gladde schors van een *Prunus serrula* 'Branklin'. Hij roemt de herfstkleur van *Enkianthus* 'Ruby Glow' en *E. perulatus*, maar als ik hem dan vraag of de bloei ook opvallend is, zegt hij dat dat in de herfst niet speelt, dat dan de herfstkleur de grote sierwaarde heeft. Hij wijst op een zevental verschillende iepensoorten die volkomen onbekend zijn, maar totaal geen last van de beruchte iepziekte hebben. In zijn arboretum staan veel verschillende soorten berken, eiken en onder andere rododendrons. De bomen hebben het stadium bereikt dat er schaduw ontstaat en er dus schaduwminnende onderbegroeiing geplant kan worden. 'Onder een groep *Hamamelis* komt een grote groep *Helleborus*', zegt hij. '*Hamamelis* geeft in de grond bepaalde suikers af en *Helleborus* blijkt daar zeer goed op te reageren. Deze planten leven dus in symbiose met elkaar.'

We lopen over de paden, we hebben het over zichtlijnen en Wiecher wijst mij op een driesprong van paden: 'Zie je die *Heptacodium*? Een paar weken geleden stond hij in volle bloei en hij trok totaal je aandacht. Nu valt hij nauwelijks op maar wordt je getriggerd door de herfstkleur van *Chionanthus retusus*, de sneeuwvlokkenboom en in het voorjaar is deze wit bloeiende *Malus toringo* de blikvanger.

De tuinkat, die de muizenpopulatie kort houdt, krijgt nog wat lekkers te eten en dan verlaten we het bomenparadijs weer. De vele indrukken die ik daar opdeed, stuiteren nog urenlang na in mijn hoofd. ♣

Rhododendron camtschaticum

Enkianthus perulatus

Euonymus carnosus 'Red Wine'

Prunus serrula 'Branklin'

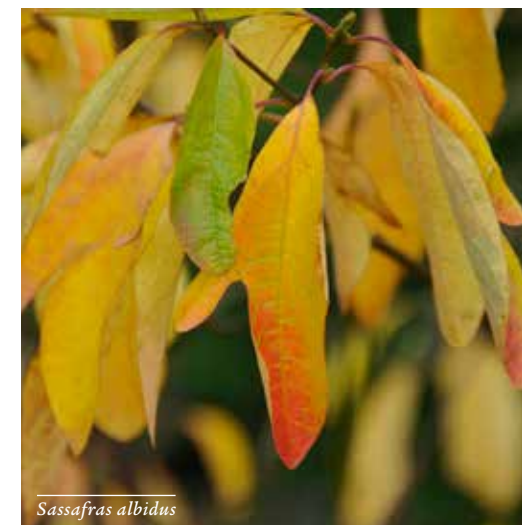
Heptacodium miconioides

Rhamnus frangula 'Laciniata'

Quercus salicina

Sassafras albidus